

Hem ljuva hem

Livet i en kåkstad

Johannesburg
Sydafrika 2008

En fotoutställning

av

Per Herbertsson

Kontakt: herbertssonper@gmail.com

Sydafrika

- **Antal invånare:** 47 700 000 (2007)
- **Statsskick:** Republik, enhetsstat
- **Yta:** 1 221 037 km²
- **Huvudstad med antal invånare:** Kapstaden 3 000 000, Pretoria 1 200 000 och Bloemfontein 300 000
- **Folkgrupper:** Afrikaner/svarta 79 %, européer/vita 9,6 %, färgade/mulatter 8,9 % och asiater 2,5 %
- **Läs- och skrivkunnighet:** 82 procent
- **Språk:** Elva språk med officiell status: engelska, afrikaans, ndebele, nordsotho, sydsotho, siswati (swazi), tsonga, tswana, venda, xhosa och zulu
- **Religion:** Kristendom (ofta med inslag av traditionella

inhemska religioner), relativt stora
grupper
av hinduer, muslimer och judar

Apartheid – ännu en del av vardagen?

Apartheid betyder på afrikaans (boernas språk) avskildhet/åtskillnad och är en benämning på både den rasåtskillnadspolitik och det samhällssystem som rådde i Sydafrika från 1948 till 1990-talets början. Apartheid infördes formellt och juridiskt i [Sydafrika 7 juli 1950](#).

Inom apartheid var distinktionen mellan de fyra olika rasgrupperna central. Regeringen klassificerade personer i följande grupper:

1. Vita, huvudsakligen [afrikaans](#)- och [engelskspråkiga](#) vita
2. Svarta, främst [Zulu](#) och [Xhosa](#)
3. Asiater, främst indier
4. Färgade(Coloured), personer av blandad härkomst

Under apartheid tillämpades "separat utveckling", vilket var en politik som gick ut på segregation mellan vita och svarta. Politiskt hade endast vita rösträtt. Segregationen genomsyrade alla delar av livet, från [parkeringsplatser](#) och [parkbänkar](#) till [arbetsplatser](#) och [sjukhus](#). Stora [skyltar](#) angav vilken ras ett visst område var avsett för. Segregationen ledde till att många vita sydafrikaner endast var förtrogna med sina egna områden och arbeten. Många hade aldrig sett ett område som var avsett för de svarta och många vita var därför omedvetna om de svartas levnadsförhållanden, eller låtsades i alla fall att så var fallet.

En del vita, speciellt [afrikaaner](#) (boer), motiverade apartheid och rassegregationen med att det var [Guds](#) vilja. Apartheid var i grund och botten gjord för att boernas kultur och språk ([afrikaans](#)) skulle kunna regera för alltid i Sydafrika.

Under apartheidtiden var den icke vita befolkningen i de större städerna hänvisad till att bosätta sig inom vissa områden, som kallas townships, dvs kåkstäder.

På 1990-talet föll apartheidssystemet samman på grund av ökande yttre isolering och politisk-ekonomiskt tryck samt den ändrade inhemska ekonomiska och demografiska utvecklingen. En viktig orsak var också att många vita ändrat sin uppfattning och attityd mot svarta. [ANC](#)-ledaren [Nelson Mandela](#), som frigivits från sitt fängelsestraff [1990](#), valdes [1994](#) till landets nye president. Därmed hade apartheidssystemet definitivt upphört att existera.

Idag 2008, syns apartheid fortfarande i vardagen, infrastrukturen, i ekonomin och i de sociala mönstren, i stor sett hela samhällssystemet. Det tog över 40 år att bygga upp eländet, så det kommer att ta många år innan alla sydafrikaner känner sig som medborgare i 'regnbågsnationen' Sydafrika.

I denna utställning besöker du tre kåkstäder i Johannesburg

I Sydafrika relateras ofta ordet kåkstad till en fattig stadsdel som under apartheid var reserverat för icke vita, oftast i utkanten av större samhällen och städer. Den ursprungliga tanken var ett reservat för svart arbetskraft.

Johannesburg, Sydafrikas största stad

Johannesburg, ofta kallat Joburg eller Jozi har ca 3,9 miljoner invånare (2007). I närområdet bor det dock ungefär 9,8 miljoner

invånare (2007). Vilket gör området till ett av Afrikas folkrikaste storstadsregioner.

Johannesburgregionen förväntas år 2015 vara bland de 15 största storstadsregioner i världen med den nuvarande urbaniseringen, folkmängden tros då bli över 14 miljoner invånare. 20 % av stadens invånare har inte tillgång till hus eller lägenheter. 15 miljoner av Sydafrikas 47 miljoner människor lever på under 2 dollar per dag.

Bilderna är tagna i Johannesburg hösten 2007 i kåkstäderna Doornkop,

Alexandra och Diepsloot och är del i en forskningsrapport från University of Johannesburg "Johannesburg Poverty and Livelihoods Study".

Alexandra är en kåkstad som ligger 16 km norr om centrala Johannesburg. Alexandra växte upp under tidigt 1900 tal och är idag omringat av lyxiga bostadsområden, framförallt där vita bor. En stadsdel är Sandton med ett av det lyxigaste shopping områdena i Johannesburg. I Sverige motsvarar det kanske Sture Gallerian i Stockholm. Det bor ca 470

000 människor i Alexandra och flertalet i enkla hus.

Diepsloot är en kåkstad som ligger i nordvästra Johannesburg, och uppstod 1993, främst som ett resultat av invandring från grannländer. År 2000 ökade invånareantalet markant när ca 45 000 invånare från Alexandra och andra delar av Johannesburg blev dit flyttade. Diepsloot har idag ca 150 000 invånare.

Doornkop är en kåkstad som ligger söder om Johannesburg i sydvästra delen av Soweto. Soweto är känt för att Nelson Mandela bodde där under många år. Det bor ca 1 miljon invånare i Soweto.

Fotograf: Per Herbertsson

Per Herbertsson har under de senaste två åren bott i Johannesburg, Sydafrika. Han har under sin vistelse i Sydafrika främst arbetat som volontär i en ideell skola i Melville för blinda och brännskadade barn. På fritiden har Per deltagit i ett antal fotokurser på 'Photo Market Workshop' en skola som mest är känd för sin progressiva hållning och satsning på att utbilda fattiga ungdomar från kåkstäder i fotografering. Genom fotokurserna skapade Per ett brett nätverk som ledde till flera intressant fotoprojekt bl a ett samarbete med ett University of Johannesburg, där han deltog som fotograf i ett forskningsprojekt 'Poverty and Livelihood Study'. Denna uppmärksammade studie som lanserades augusti 2008 fokuserar på vardagslivet i flera av Johannesburgs kåkstäder.

'Hem ljuva hem – livet i en kåkstad', visar att vi som människor alltid vill bygga bo, oavsett om vi bor i slott eller koja. Bilderna åskådliggör människors livsglädje och överlevnadsinstinkt', vilket Per menar att vi alltid bär med oss trots fattigdom och elände.

Per är född och uppvuxen i ett litet samhälle kallat Dingtuna, strax utanför Västerås. Per växte upp med sin pappa och syster och beskriver friluftslivet som en central del i hans liv. Pers far arbetade som bröd och kakförsäljare för Pricks i regionen, och Per följde ofta med på hans körningar under skolloven. Pers fotointresse utvecklades redan vid 11 års ålder, i samband med en prisutdelning på polishuset i Västerås.

'Jag vann min först kamera, en Kodak Instamatic för min insats som skolpolis! Kameran var början på ett nytt intresse och ett nytt sätt att se och uppleva världen. Ett av att mina första äventyr med min kamera var att fotografera djuren på Kolmården', berättar Per.

De senaste 10 åren har Per arbetat i skola med barn i 7-10 årsåldern i behov av särskilda stöd. På fritiden arbetar han som instruktör på *Feelgood* och massör . Förutom att inspirerar andra till god balans och ett

hälsosamt liv så är Pers största intresse utan tvekan att resa och att dokumentera sina äventyr!

'Jag älskar att resa och har alltid prioriterat det, idag har jag besökt nästan alla kontinenter i världen. De flesta resorna har gått till Asien, i huvudsak Indien, Indonesien, Kina, Tibet och de närliggande länderna. Foto är ett fantastiskt verktyg för att öppna upp för dialog, oavsett språkkunskaper. Bilder hjälper mig även att fånga ögonblick, dofter, känslor, ljud, och ibland även smaker, men framförallt så blir jag inspirerad och nyfiken, vilket ger energi'.

Per beskriver sina bilder som varma och färgstarka och som uttrycker människors i sina enklaste förhållanden. Fokus i hans bilder är därför oftast på människor och deras vardag, precis som i denna fotoutställning.